

SALVADOR PUIG I ANTICH

Primer aniversari de la seva execució — 2 de març 1975

LA CIUTAT DEL PERDÓ

Algunes nobles veus que aquí mateix s'han alçat i altres que n'he sentit per altra banda m'han demostrat que a Barcelona hi ha voluntat d'amor. Mes en totes aquestes veus, aixís com en algunes menys amoroses, un xic iròniques, que també he sentit, hi batega o apareix clarament en un to o altre aquesta pregunta: — ¿I quin ha d'ésser l'objecte del nostre amor, redemptor de la ciutat? — Jo diria: — El que el cor vos diga en cada moment — I i quan tristament pressento que més d'un hauria de respondre'm: — És que en aquest moment el cor no em diu res!

¿El cor no vos diu res, ara, mentre estan fusellant gent a Montjuïc solament perquè en ella es manifestà amb més claretat aquest mal que és el de tots nosaltres? ¿El cor no vos diu anar a demanar perdó, a genollons si convé, i els més ofesos els primers, per aquests germans nostres en desamor que volien aterrar per odi aquesta mateixa ciutat que nosaltres els deixàrem abandonada per egoisme? Estem en paus, doncs. ¿I ells han de pagar la pena només perquè la seva acció cau dintre un còdic, mentresla nostra inacció és tan baixa que ja no pot caure enlloc? Aneu a demanar perdó per ells a la justícia humana, que serà demanar-ne per vosaltres mateixos a la divina, davant de la qual sou potser més culpables que ells.

Com vos podeu estar així tranquils a casa vostra i en els vostres quefers sabent que un dia, al bon solet del dematí, allà dalt de Montjuïc, treuran del castell un home lligat, i el passaran per davant del cel i del món i del mar, i del port que trafiqueja i de la ciutat que s'aixeca indiferent i poc a poc, ben poc a poc, perquè *no s'hagi d'esperar*, el portaran a un recó de fosso, i allí, quan toqui l'hora, aquell home, aquella obra magna de Déu en cos i ànima, viu, en totes ses potències i sentits, amb aquest mateix afany de vida que teniu vosaltres, s'agenollarà de cara a un mur, i li ficaran quatre bales al cap, i ell farà un salt i caurà mort com un conill... ell, que era un home tan home com vosaltres!

¿Com vos podeu estar a casa vostra, i asseure-us a taula voltats de fills i posà'-us al llit amb la muller, i atendre a vostres negocis, i que aquesta visió no se us posi al davant i no us nuï el mos de pa en la gola, i no us glaci el petó als llavis i no us privi d'atendre a tota altra cosa que no sia ella?

I això no us despertarà l'amor? ¿Encara preguntareu quin puga ésser son objecte, ara, de seguida? Doncs quin altre que aquest? ¿Com podeu pensar en res més del món, ara com ara? ¿Ni com heu pogut deixar passar tant temps? I mentrestant ja han mort aixís tres homes, i els que s'esperen...!

¿No la sentiú la germanor amb aquests infeliços? No ho vulgueu saber lo que han fet: mireu-los només a dintre els ulls: vegeu? sou vosaltres mateixos: un home com vosaltres; amb això n'hi ha prou: capaç de tot el vostre bé i de tot el vostre mal; com vosaltres del seu. A n'aquest home, jo no dic que se'l deixi anar i se l'abandoni i se'l torni lliure al seu odi i a les seves malifetes: no, a n'ell com a nosaltres, ens convé ésser presos d'una manera o altra, i redreçats baldament sia a cops de mall, i pastats tots plegats de cap i de nou en l'amor de la ciutat nova, encara que sia amb gran sofriment d'ell i nostre, mentres el sofrim junts; però, en compte d'això, ¿matar-lo, matar-lo fredament per un tràmit senyalat i a una hora fixa, com si la justícia humana fos quelcom segur, infal·lible, definitiu com la mort que dona? ¿què us en sembla?

Si a n'aquest home l'haguéssiu mort batent-vos com a lleons amb ell al peu d'una barricada o a la porta d'una iglésia, jo no us en podria fer cap càrrec, perquè en tal combat hauríeu demostrat el vostre amor a alguna cosa, exposant la vostra vida pel vostre ideal; i per l'amor d'un ideal i sa valentia podem ésser absolts de moltes coses. Mes ara, qui us absol? ¿On és el vostre ideal, el vostre amor i el vostre sacrifici? ¿on l'heu demostrat el vostre valor? Doncs no vulgueu ésser covards dues vegades. Si llavors el vostre valor havia d'estar en les armes, i no el tinguéreu, tingueu-lo almenys ara en el perdó, que és ben bé l'hora.

I ja ho veureu: les vides que haureu salvat us semblaran obra vostra; i a n'aquests homes que haureu arrencat de les portes de la mort, vos els estimareu com a fills; i ja no els perdreu mai més de vista; i allà on siau us cuidareu d'ells i dels seus semblants, i vostre amor els forçarà a l'amor; i sols per aquesta obra de perdó amb què començareu, Barcelona ja començarà a ésser una ciutat. Perquè els de fora que ho sàpiguen no diran pas — que no ho pugen dir! —: A n'aquest i a n'aquell els salvaren i redimiren aquests o aquells, els blancs, els negres o els rojos —;sinó que hauran de dir: — Barcelona ha demanat i obtingut el perdó dels seus condemnats a mort. I per bombes que després hi hagi, Barcelona ja no podrà ésser dita "la ciutat de les bombes"; sinó que l'anomenada us vindrà d'una altra cosa que és més forta que totes les bombes plegades i que tots els odis i que tota la malícia humana: l'anomenada us vindrà de l'amor i Barcelona serà dita: "la ciutat del perdó", i des d'aquell punt i hora començarà a ésser una ciutat.

Doncs comencem-la: Al Rei que pot perdonar, als seus Ministres que poden aconsellar-li el perdó, als jutges que poden temperar la justícia amb la pietat: Perdó pels condemnats a mort de Barcelona! Caritat per tots!

I bella cosa fóra que comencessin els més ofesos.

JOAN MARAGALL

(Octubre 1909, quan el fusellament d'En Ferrer i Guàrdia)